

HERENGRACHT INDUSTRIE PRIJS

Juryrapport Herengracht Industrie Prijs 2018

Gesamt! Gesamt!

Het aantal inzendingen voor de Herengracht Industrie Prijs 2018 was met 239 projecten niet alleen ongekend hoog, ook de kwaliteit was erg goed. Het is duidelijk dat er weer gebouwd en ontwikkeld wordt, en dat binnen verblijfskwaliteit en innovatieve concepten weer ruimte is voor hoogwaardige materialen. 'Crisis-esthetiek' zoals low-budget materialen, blootliggend beton en low-tech constructies, maakt plaats voor nieuwe verlichtingssystemen, duurdere bouwmaterialen, verder doorgevoerde duurzaamheid en circulariteit, en integratie van bestaande meubelmerken met design op maat. Ook bouwtechnisch zag de jury meer gecompliceerdere ingrepen. Mogelijk zien we deze ontwikkeling eerder in interieur dan in bouwprojecten, vanwege de snellere ontwikkeltijd en relatief lagere bouwbudgetten, maar de crisis lijkt echt wel voorbij.

De jury, bestaande uit Patrick Koschuch (voorzitter), Erik Kessels, Tanja Soeter, Saskia Simon en Indira van 't Klooster, bestrijkt gezamenlijk het bredere veld dat de gevraagde focus op *Gesamtkunstwerk* en loyaliteit aan kwaliteit vereist. Verheugd over de hoge kwaliteit en variatie heeft de jury vooral gelet op: de conceptuele helderheid (waarin een zekere radicaliteit werd gewaardeerd), het spanningsveld tussen architectuur en interieur (en de uiting daarvan in integraal vakmanschap) en de mate waarin verschillende disciplines samen tot een spannend eindresultaat zijn gekomen (*Gesamtkunstwerk*).

Nominaties

Op basis van deze drie criteria heeft de jury vijf projecten genomineerd:

Aula Begraafplaats Zoom- en Zegestede

Deze herontwikkeling van een wat grauwe aula uit de jaren 1970 benut de oorspronkelijke structuur optimaal en maakt tegelijkertijd (mentaal) ruimte voor rouwbeleving door terughoudende materiaalkeuze en subtiel gebruik van licht.

Blaak House

Deze ingrijpende renovatie van een Rijksmonument getuigt in alle opzichten van vakmanschap. De toepassing van rijke materialen en nieuw ontworpen ornamenten leidt tot eigentijdse grandeur.

Matryoshka

Een beperkt aantal slimme en radicale bouwkundige ingrepen maken van een gewoon rijtjeshuis twee spannende appartementen van hoge ruimtelijke kwaliteit.

Museum Voorlinden

Prachtig voorbeeld van verregaande integratie van ontwerpdisciplines zoals architectuur, landschapontwerp en kunst, niet alleen in de ruimtelijke organisatie van het landgoed, maar ook in het museum zelf.

Ontvangstpaviljoen Steenfabriek Vogelensangh

De ambachtelijke en esthetische dominantie van één materiaal (baksteen) resulteert in een fijnzinnig gedetailleerd totaal kunstwerk in klassieke zin met hoge verblijfskwaliteit.

Jurybezoek

De jury bezocht de vijf genomineerde projecten gezamenlijk. Per project was er circa een half uur beschikbaar. Bij alle projecten was een delegatie aanwezig, meestal van zowel architect als opdrachtgever. Bij Museum Voorlinden en Blaak House was alleen de architect aanwezig.

Bevindingen van de jury

Aula begraafplaats Zoom- en Zegestede – Pole Productions - Roosendaal

Tot deze ingreep was het gebouwtje, dat met name in esthetisch opzicht zeer verouderd was, nauwelijks in gebruik. De ingrepen hebben vooral betrekking op het interieur. Op drie momenten speelt symboliek een belangrijke rol: bij binnenkomst door de glazen deur in een glaswand loopt de bezoeker langs een stemmige zwarte wand. In de ontvangsthall benadrukt een wand met marmormotief het schemergebied tussen iets en niets. In de uitvaartruimte verbeeldt een glazen wand met een kunstwerk in zeefdruk de overgang naar een andere dimensie, waarbij de zeefdruk dusdanig is aangebracht dat de rouwenden wel naar buiten kunnen kijken, maar zicht van buiten naar binnen wordt geblokkeerd. De jury waardeert de ingetogenheid en de bereikte resultaten met beperkt budget. De aangebrachte zeefdruk is een slimme, respectvolle en esthetische vondst. Bovendien zijn de aanwezige kwaliteiten van het bestaande gebouw (maatvoering, materialen, lichtinval) met het nieuwe ontwerp optimaal in stelling gebracht.

Matryoska House – Shift Architecture Urbanism & Makina - Rotterdam

Deze pijpenla over twee verdiepingen grenst aan de achtertuin van de eigenaar/opdrachtgever tot verbouw. Dat verklaart ten dele de zorg die is besteed aan de glazen achtergevel van dit woonpand. Even was zelfs sprake van een ingenieus gedeeld tuinhuis met een bijna zwevend dak. Voor het hele project geldt dat de ambitie hoog was en de samenwerking tussen architect en opdrachtgever intensief. Om maximaal licht in de smalle, langwerpige woning te brengen, is enigszins aan woonoppervlak ingeboet, maar de sprankelende vides bieden een bijzondere, ruimtelijke ervaring. De architecten spreken van een fetisjistische detaillering, maar ook de constructieve ingrepen en de doorwrochte uitwerking van de consequenties daarvan (natuurlijke ventilatie in een inpandige slaapkamer bijvoorbeeld) dwingen bewondering af. De jury beschouwt het ontwerp als een interessante en replicerbare oplossing voor de vele pijpenlades die de grote steden in Nederland rijk zijn. Ook de ambitie van de opdrachtgever, die koos voor jonge architecten, duurzame materialen en niet voor de hand liggende constructieve oplossingen, wordt zeer gewaardeerd.

Blaak House – V8 Architects - Rotterdam

House Blaak bevindt zich in een bankgebouw uit de jaren 50 naar ontwerp van de architect Kees Elffers, dat inmiddels aan zijn derde make-over toe was. De architecten kregen de rijke geschiedenis van het gebouw met zijn historische details (ramen, deuren, trappen, lampen, de kluis) cadeau, maar het was door de jaren heen ook een beetje verrommeld. V8 Architects zag mogelijkheden in het optoppen en uitbouwen van de bovenste verdiepingen, waarmee niet alleen extra verhuurbare ruimte tot stand kwam, maar ook meer licht het nieuwe atrium in kon stromen. Het atrium was bovendien in akoestisch opzicht een uitdaging, hetgeen werd opgelost met textiel dat aansluit bij de rijke, originele elementen. Het is dan ook de terughoudende, maar effectieve wijze waarop de architecten deze opgave hebben aangepakt, die de waardering van de jury heeft.

Museum Voorlinden – Kraaijvanger Architects - Wassenaar

Superlatieven schieten te kort, waar geld in overvloed aanwezig was: de prachtige tuin van Piet Oudolf in een sowieso schitterende, natuurlijke setting; de constructieve spitsvondigheden om aan

de specifieke eisen van de uiteenlopende kunstwerken te voldoen; en de kunstwerken zelf die vorm en functie van het geheel bepaalden – dat alles tezamen geven overtuigend gestalte aan het begrip ‘Gesamtkunstwerk’. Dit is zo’n project, waarop het ietwat onsympathieke label ‘on-Nederlands’ van toepassing is. De bijzondere collectie zelf; de zoektocht naar het allerbeste dat op dit moment mogelijk is (in ventilatie, in belichting, in beveiliging) zonder dat geld een rol speelt; en de onvermoeibare zoektocht naar het best passende, landschappelijke decor. Alles klopt in dit geheel, dat stelt de jury in professionele bewondering vast.

Ontvangstpaviljoen Steenfabriek Vogelensanigh – Bedaux de Brouwer Architecten - Deest

Al sinds 1919 bakt dit familiebedrijf bakstenen in een inmiddels monumentale ringoven. De tijdloze ambachtelijkheid van de stenen stond sinds de oprichting centraal en het kantoor was gehuisvest in een bescheiden keet. De jongste generatie directeuren besloot dat het tijd werd hier iets aan te doen en gunde de opdracht voor een ontvangstgebouw met kantoorfunctie aan een ander familiebedrijf in de regio: Bedaux de Brouwer. Het resultaat is een fraai, fijn en beheerst gebouwtje van twee architecten uit de jongste generatie Bedaux, waarin de uitvoering zowel een staalkaart is van constructieve mogelijkheden als van product vernieuwing: een deel is gemetseld in zowel dubbeldik als superdun verband, bij de ramen dienen extra langwerpige bakstenen als zonwering die speciaal voor dit gebouw zijn ontwikkeld. Tegelijkertijd eist het nauwelijks aandacht op: de ware ster en kern van het bedrijf blijft die woest-levendige fabriek erachter.

Jury-oordeel

De vijf genomineerden beschouwend, komt de jury tot de volgende thema’s die alle projecten verbinden. Overall van hoge kwaliteit, maar in vergelijking tot elkaar ziet de jury toch verschillen:

- **Materialiteit:** staal, steen, marmer, glas, hout, textiel – het getoonde vakmanschap en de rijkdom in de toepassingen is hoog. Sommige zijn gegeven (transformatie), andere bewust toegepast. Sommige vertellen een gepassioneerd verhaal, andere lijken iets minder weloverwogen toegepast. Vooral Vogelensanigh, Matryoska House en Museum Voorlinden springen er positief uit;
- **Liefde:** betrokkenheid, aandacht, passie, experiment, lef, identiteit – bij sommige projecten spat het er af, andere blijken in vergelijking ietwat verweesd. Veel waardering had de jury voor Matryoska House, Vogelensanigh en Blaak House;
- **Gelaagdheid:** conceptuele diepgang, onverwachte ontwikkelingen, spannende ontknopingen, de kunst van het weglaten – het verstrijken van tijd, de relatie interieur-exterieur, routing - is in sommige gebouwen verder ontwikkeld dan in andere. Met name Museum Voorlinden en Vogelensanigh zijn voorbeeldig.

Winnaar

De jury heeft unaniem gekozen voor het ontwerp, waar naar zijn mening, de liefde, het ambacht en de gelaagdheid van af spat, mede door de gedeelde passie en het onderlinge vertrouwen tussen de architecten en opdrachtgevers. Het project waarin vakmanschap, traditie en (materiaal)innovatie hebben geleid tot een uniek resultaat. Het gebouw waarin de relatie binnen-buiten, heden-verleden, behoud-vernieuwing met zichtbaar plezier en lef zijn doordacht. De Herengracht Industrie Prijs 2018 gaat naar:

Ontvangstpaviljoen Steenfabriek Vogelensanigh

De Herengracht Industrie Prijs 2018 wordt georganiseerd door: Abet Laminati, B&G, D-Line, FritsJurgens, Gessi, Gira, Kvadrat, Lensvelt, Modular, Mosa, Not Only White, QbiQ, Senso, Tarkett en Tuttobene.

Voor meer informatie:

www.herengrachtindustrieprijs.nl

Voor de redactie – niet voor publicatie:

Neem voor meer informatie en beeldmateriaal contact op met:

Klasien de With

With Identity for HIP

M. +31 653 721 561

k.dewith@planet.nl